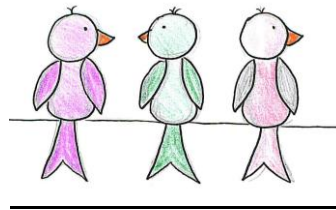

Anti-pestprotocol Minister Calschool maart 2018

Onze visie is gebaseerd op een vijftal kernwaarden.

Kwaliteit –Plezier-Samenwerking-Structuur-Vertrouwen

“Een school voor vrije vogels, voor kleine en voor grote waar iedereen een eigen plekje heeft en om de ander geeft.”

Handreiking voor ouders, leerkrachten en overblijfkraften.

Inhoudsopgave

Belang van een pestprotocol _____	3
Uitgangspunten Minister Calsschool _____	3
Plagen of pesten? _____	3
Verskillende rollen bij pesten _____	4
Regels die gelden in alle groepen _____	5
Preventief handelen _____	5
Kanjertraining als preventief handelen _____	9
Curatief handelen _____	11
Gesprek zonder schuldvraag _____	16
Sancties _____	17
Evaluatie _____	18
<i>Bijlage 1: Registratie pestincidenten _____</i>	<i>19</i>
<i>Bijlage 2: Evaluatieformulier pestgedrag in de groep _____</i>	<i>20</i>

Belang van een pestprotocol

Op de Minister Calsschool vinden wij het belangrijk dat iedereen een eigen plekje heeft en zich veilig voelt. Onze visie is gebaseerd op vijf kernwaarden: *Kwaliteit, Plezier, Samenwerking, Structuur en Vertrouwen*. Met deze kernwaarden willen wij ervoor zorgen dat iedereen op onze school zichzelf kan zijn.

Pesten is een fenomeen dat in alle groepen, bij alle leeftijden, kan voor komen. Als er wordt gepest op school, is er geen sprake meer van veiligheid, vertrouwen, samenwerking en plezier. Daarom vinden wij het belangrijk dat er een helder en duidelijk beleid is t.a.v. pesten om dit tegen te kunnen gaan. Dit protocol is bedoeld als beknopte handreiking voor ouders, leerkrachten en overblijfkrachten. Voor meer informatie over de rollen, de gesprekken, cyberpesten enz. verwijzen wij u door naar de het antipestbeleid van de Minister Calsschool. In het beleid staan alle hoofdstukken uitvoerig beschreven.

Uitgangspunten Minister Calsschool

- Pesten is een probleem van alle direct betrokken partijen: leerling, klasgenoten, leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders). Ons uitgangspunt is dat alle partijen samen pesten proberen te voorkomen of mee helpen te stoppen.
- Pesten is ongewenst en wordt niet geaccepteerd op onze school.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten en overblijfkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling hiertegen in nemen
- Leerkrachten en overblijfkrachten leren kinderen hoe ze met elkaar om moeten gaan en geven zelf het goede voorbeeld.
- Leerkrachten en overblijfkrachten zijn alert op signalen van pestgedrag.
- De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken.
- Als er sprake is van pestgedrag, volgt de school de procedures van het anti-pestprotocol.

Plagen of pesten?

Signalen plagen	Signalen pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.	Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen.
Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.	Is duurzaam: Het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na een korte tijd).
Speelt zich af tussen 'gelijken'.	Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtgevoelens van de pester.
Is meestal te verdragen, of zelfs leuk. Maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
Meestal één tegen één.	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
Wie, wie plaagt, ligt niet vast. De partijen wisselen keer op keer.	Er bestaat neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde personen, net zoals de slachtoffers.

Gevolgen plagen	Gevolgen pesten
Korte draaglijke pijn.	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk, ingewikkeld en langshepend zijn.
De vroegere relaties worden vlug hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgesteld.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
Men blijft opgenomen in de groep.	Isolement en grote eenzaamheid ontstaan bij de gepeste.
De groep lijdt er niet echt onder.	De groep lijdt onder een bedreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit.

Het slachtoffer zelf kan het best bepalen of iets pesten is. Pesten heeft te maken met grenzen; het gaat om grensoverschrijdend gedrag. En de grenzen van mensen verschillen. Kinderen vinden het nog lastiger om rekening te houden met de grenzen van een ander, te anticiperen. Er zijn kinderen die al iets al gauw pesten noemen, mogelijk doordat zij geen verschil zien tussen plagen en pesten. Het is in ieder geval van belang om het te gaan onderzoeken.

Mochten er signalen van pesten binnenkomen bij ouders, leerkrachten of overblijfkkrachten, dan is het interessant om dit verder te onderzoeken. Door bijvoorbeeld thuis in gesprek te gaan en onderzoeken wanneer en hoe vaak het gebeurt (ouder), als overblijfkkracht goed observeren en melden bij de leerkracht. Als leerkracht ook goed observeren en bijvoorbeeld individuele gesprekjes houden met alle kinderen en daarbij vragen of ze het idee hebben dat er wordt gepest in de klas. Ook vullen leerlingen twee keer per jaar de leerlingvragenlijst in van het Kanjervolg- en adviessysteem. Op deze manier wordt stelselmatig de sociale situatie van de groep in kaart gebracht. Dit helpt om pesten te signaleren. (Zie verder het hoofdstuk 'Preventief handelen')

Verschillende rollen bij pesten

Bij pesten zijn meerdere rollen betrokken. Je hebt natuurlijk de pester en het slachtoffer. Maar ook de meeloper, buitenstaanders en de verdediger hebben een belangrijke rol in dit proces. Het is belangrijk om kennis te nemen van deze rollen als je te maken hebt met een pestincident.

Rollen bij pesten

Pester(10%)

Ofwel de initiatiefnemende dader en begint met het pesten van een ander. Kinderen die de rol van pester op zich nemen gedragen zich niet alleen als pester. Ze kunnen ook optreden als helper/verdediger van kinderen uit hun vriendengroep wanneer die worden gepest door anderen. Daarom is het niet altijd makkelijk om te zien wie dit is. Deze persoon is tegelijkertijd geliefd en niet geliefd. Dat laatste maakt de pester niet uit, zolang de eigen vriendengroep maar met hem/haar omgaat.

Slachtoffer (10%)

Het is niet zo dat het slachtoffer iets moet mankeren of juist iets zou bezitten dat hem/haar tot slachtoffer maakt. Waarmee iemand gepest wordt is niet waarom iemand gepest wordt. (Niet alle kinderen met overgewicht/bril worden gepest). Kinderen met ADHD hebben wel vaker de kans om te gaan pesten of om gepest te worden. Waarom worden ze dan wel gepest? Het heeft vaak te maken

met weerbaarheid en onzekerheid. Ze reageren timide of impulsief en niet assertief en dan heeft de pester een doelwit gevonden.

Meeloper/aanmoediger (20-25%)

Meeloper: Meeloper laat zien zo bij de groep te horen en maakt de kans zo kleiner zelf doelwit te worden van pesterijen. Meelopers ontbreekt het aan empathie voor slachtoffers. Het komt voor dat een pester van zijn rol af wil, maar door de meeloper wordt gepusht om te blijven pesten.

Aanmoediger: Aanmoedigers zijn de kinderen die publiek verzamelen als er ergens narigheid is. Ook deze groep leeft zich slecht in en ziet vooral de lol en het spannende ervan in.

Buitenstaander (25-45%)

De buitenstaander wil niets met het pesten te maken hebben. Zodra er gepest wordt, trekt hij/zij zich terug door weg te lopen of zich om te draaien. Een groot deel van de buitenstaanders zou graag iets tegen het pesten willen ondernemen, aangezien ze negatief denken over pesten. Maar er is iets wat hen ervan weerhoudt de rol van helper op zich te nemen.

Helper/verdediger (15-25%)

De helper kan op drie manieren hulp bieden: slachtoffer troosten, het melden bij anderen (school, thuis) en het aanspreken van pesters. Helpers hebben de sterke overtuiging dat pesten niet deugt en hebben geloof in hun eigen kunnen.

Omstander

Deze personen zitten niet in de groep, maar zijn wel betrokken. Dus wij; als leerkrachten, ouders, overblijfskrachten; maar ook leerlingen van andere groepen.

Regels die gelden in alle groepen:

De onderstaande regels gelden op onze school en daarbuiten. Vanaf groep 6 bewaren de kinderen deze regels in hun map. De regels worden ook besproken in de kring/klas. Kinderen mogen in hun eigen groep (in overleg met de leerkracht) een aanvulling geven op deze vastgestelde schoolregels. De regels zijn afkomstig van de Kanjertraining en zijn zichtbaar in de klas. Wij verwachten van elkaar dat wij ons houden aan de regels die wij met elkaar hebben afgesproken.

1. *We vertrouwen elkaar*
2. *We helpen elkaar.*
3. *Niemand speelt de baas.*
4. *Niemand lacht uit.*
5. *Niemand blijft zielig.*

Preventief handelen

Bij het preventief en curatief handelen wordt er onderscheid gemaakt in vier groepen: het handelen door iedereen, ouders, schooldirectie en leerkrachten. Overblijfskrachten dienen kennis te nemen van het handelen.

Door aandacht te richten op handelen ter voorkoming van pesten zal het zich minder of minder ernstig voordoen: dat is het preventief handelen. Omdat pesten gaat om macht en macht aantrekkelijk is, is het vermoedelijk niet mogelijk pesten helemaal uit te bannen.

Preventief handelen door iedereen

Taboe doorbreken

Iedereen kan helpen om het taboe te doorbreken. Als volwassenen zich uitspreken tegen pesten, voelen slachtoffers zich gesteund, wordt het voor pesters minder acceptabel gedrag en worden helpers/buitenstaanders gesterkt in hun actiebereidheid.

Voorbeeldfunctie

Iedereen heeft op een bepaald moment voorbeeldfunctie. Hoe functioneer jij sociaal? Hoe reageer jij op positief of negatief gedrag? Durf je voor jezelf op te komen?

Eigen en andermans grenzen

Door het kritisch naar het eigen gedrag te kijken, is het mogelijk in het contact met anderen beter op de eigen grenzen en op de grenzen van anderen te letten.

Door ouders

Ondersteuning en liefde geven

De basis voor zelfvertrouwen is het gevoel dat een kind een plek op de wereld mag innemen. Dat vergroot de kans dat een kind pro-sociaal gedrag aanleert en dat is een buffer tegen betrokkenheid bij pesten. Een kind bouwt onder andere zelfvertrouwen op doordat er mensen zijn die om hem of haar geven.

Grenzen stellen

Grenzen stellen betekent dat een kind duidelijk wordt gemaakt dat bepaald gedrag niet gewenst is. Dat hoeft niet gepaard gaan met boosheid of stemverheffing. Ouders kunnen heel rustig zeggen dat ze bepaald gedrag niet wensen. Het is belangrijk dat kinderen leren dat anderen grenzen hebben en dat zij die dienen te respecteren. De beste manier om grenzen te stellen is door uitleg te geven over het waarom van grenzen.

Grenzen verschillen per leeftijd

Te stellen grenzen moeten passen bij de leeftijd van het kind. Afhankelijk van de ontwikkelingsfase van een kind wordt zijn of haar gedrag beoordeeld, en de reactie daarop zal ook verschillen.

Blijven monitoren

Ouders volgen de ontwikkeling van hun kind door in de gaten te houden hoe het loopt.

Omgaan met straffen

De opvoedingsstijl van ouders is van invloed op de relationele agressie die kinderen vertonen: positief opvoeden leidt tot minder relationele agressie en een harde opvoeding leidt tot meer relationele agressie. Mede afhankelijk van de opvoed- en communicatieve vaardigheden van de ouders is het mogelijk kinderen zonder straffen op te voeden tot prettige en verantwoordelijke volwassenen. Soms is straffen onvermijdelijk, bijvoorbeeld als een kind stelselmatig grenzen negeert en het gedrag niet op andere manieren te veranderen is. Vaak is straffen niet nodig en gaat het erom

dat de ouders zelf beter vasthouden aan de gegeven grenzen. Kinderen die eraan gewend zijn geraakt dat het niet uitmaakt of ze wel of niet luisteren, zullen door heldere consequenties moeten leren zich wel aan de grenzen/afspraken te houden. Dan kan straf nodig zijn. Straffen is ofwel het weghalen van iets prettigs of het verplichten tot iets vervelends. Een effectieve en niet-schadelijke straf duurt kort, kent een logisch gevolg op het gedrag en is relevant.

Zelfvertrouwen en zelfbeeld

Zelfvertrouwen en een realistisch zelfbeeld kunnen helpen kinderen om op een effectieve wijze met tegenslagen om te gaan. Een realistisch zelfbeeld is een beeld van jezelf dat niet te positief en niet te negatief is. Een realistisch zelfbeeld stelt een kind in staat beter met falen om te gaan. Ouders doen er goed aan hun kinderen realistische feedback te geven.

Verstandig omgaan met complimenten

Complimenten zijn goed voor iemands zelfvertrouwen. Complimenten gegeven over het proces zijn effectiever dan complimenten gegeven over het resultaat.

Rustig praten

Ouders kunnen rustig en duidelijk vertellen hoe ze het wensen en kunnen uitleggen waarom zij dat belangrijk vinden, om daar vervolgens aan vast te houden.

Zelfzorg

Geestelijk en lichamelijk uitgeruste ouders kunnen beter omgaan met kinderen die zich niet altijd naar wens gedragen.

Aandacht geven

Het is belangrijk dat ouders luisteren naar de verhalen van hun kinderen. Door te knikken, empathisch te hummen en door te vragen, geven ouders blijk van hun aandacht. Als ouders geen tijd of energie hebben om te luisteren, heeft het de voorkeur dat te zeggen, om zo te voorkomen dat het kind met een half oor wordt gehoord.

Voorbeeldfunctie

Ouders hebben een voorbeeldfunctie, omdat kinderen vaak in hun nabijheid verkeren en zij de rol van opvoeder hebben.

Excuses aanbieden

Het verdient de voorkeur dat ouders bij een gemaakte fout het goedmaken door te zeggen dat zij een fout hebben gemaakt en het kind hun excuses te maken. Hierdoor komen de ouders tegemoet aan de behoefte van kinderen om gerespecteerd te worden: Dit vergroot het zelfvertrouwen van een kind. Bovendien geven zij zo een goed voorbeeld van sociaal gedrag.

Samen spelen stimuleren

'Al doende leert men' geldt ook voor kinderen en het omgaan met leeftijdgenoten. Het is dus belangrijk dat kinderen met elkaar omgaan en samen spelen.

Indien wenselijk hulp zoeken bij opvoeding

Indien wenselijk kunnen ouders bij tal van organisaties terecht voor tips over opvoeden en training van opvoedvaardigheden. De intern begeleider van school kan hierbij ook tips geven welke instantie ondersteuning kan bieden.

Door directie

Antipestbeleid ontwikkelen en evalueren

Door te werken met een antipestbeleid/protocol is er een leidraad wat er preventief moet gebeuren.

Kanjertraining

Bij de kanjertraining oefenen kinderen sociale vaardigheden en leren ze o.a. hun eigen grenzen aan te geven, voor zichzelf op te komen en een ander te helpen.

Vroeg beginnen

Het is zaak vroeg te beginnen met activiteiten om pesten te voorkomen. Kinderen die zich al op jonge leeftijd terugtrekken of agressief gedrag vertonen, hebben een grotere kans op later slachtoffer- of daderschap. Op school starten we in groep 1/2 met Kanjertraining.

Uitgevoerd beleid

De schooldirectie dient ervoor te zorgen dat het pestprotocol wordt uitgevoerd door alle medewerkers. Alleen verspreiden is niet voldoende, het protocol moet blijven leven. Dit is een taak van directie in samenwerking met de anti-pestcoördinator.

Competente medewerkers

Er wordt soms te makkelijk vanuit gegaan dat de medewerkers over voldoende vaardigheid beschikken voor het effectief aanspreken van leerlingen en het voeren van diverse typen gesprekken. Dus medewerkers voorlichten, informeren en begeleiden over of bij pesten.

Hardnekkige pesters

Het kan zinnig zijn pesters in een andere klas te plaatsen. Het is in ieder geval van belang om stelling in te nemen tegen hardnekkige pesters en niet-meewerkende ouders.

Door leerkrachten (& overblijfskrachten)

Aan eigen competenties werken

Het is belangrijk om het gesprek open te houden. Als de leerkracht ergens tegenaan loopt, kan deze naar een andere collega, intern begeleider of de anti-pestcoördinator om het gesprek aan te gaan over de lastige situatie in de klas. Voor de ander is het dan belangrijk om te luisteren, begripvol te zijn, te adviseren en niet de betweter te zijn.

De norm stellen

De norm van de groep vanaf het begin actief beïnvloeden door heldere opdrachten te geven en te bepalen hoe er in deze klas wordt gewerkt en hoe de leerlingen met elkaar omgaan. In de eerste periode in een groep werken aan het vergroten van de groepscohesie en zoveel mogelijk positief geformuleerde klassenregels te maken.

Instrumenten

De leerkracht kan op verschillende manieren inzicht krijgen in de relaties tussen klasgenoten: observeren in gestructureerde, maar ook vrije situaties en een sociogram maken. Leerlingen vullen twee keer per jaar de leerlingvragenlijst van het Kanjervolg- en adviessysteem in. Op deze manier is

het de bedoeling dat ook de introverte leerlingen op een veilige manier uiting kunnen geven, als ze dat niet durven bij de overblijfkraft/leerkracht/ouder(s).

Kanjertraining toepassen in de praktijk

Elke week Kanjerlessen geven om sociale vaardigheden te leren en te oefenen en zo leren om te gaan met naar (pest)gedrag.

Verveling voorkomen

Verveling kan aanleiding geven tot pesten. Daarom is het belangrijk dat de leerkracht de leerlingen bezighoudt; leerlingen weten wat ze kunnen doen.

Aan contact werken

Wanneer de leerkracht met individuele leerlingen een goed contact opbouwt, gaat het minder slecht met slachtoffers van pesten. Als de leerkracht een goede verstandhouding met de leerlingen kent, is het ook makkelijker om meelopers en pesters aan te spreken op hun gedrag.

Verstandig straffen

Een aantal tips bij verstandig straffen:

- Belangrijk om consequent te zijn.
- Voorkomen is beter
- Niet in discussie gaan
- Passend straffen
- Pak vrije tijd af (Op de basisschool is dat 15-30 min.)
- Laat leerlingen meedenken over een passende straf

Bij kinderen die vaak grensoverschrijdend gedrag vertonen, is het raadzaam te onderzoeken wat hieraan ten grondslag kan liggen.

Helpen of klikken

De leerkracht leert de groep dat praten over pesten niet hetzelfde is als klikken, alhoewel de pester en meeloper het waarschijnlijk wel als zodanig ervaren. Het is raadzaam om leerlingen te leren wat zij kunnen zeggen als zij worden beschuldigd van klikken: 'Jij vindt het klikken, ik vind het helpen.' Het is helpen en geen klikken, bij klikken doe je het om er zelf beter van te worden.

Leerlingen handelingsbekwaam maken

Met Kanjertraining wordt leerlingen o.a. geleerd om weerbaar te worden en voor zichzelf of voor een ander op te komen.

Lessen over pesten

Het is belangrijk dat het thema pesten regelmatig terugkomt in de klas, bijvoorbeeld aan de hand van een verhaal, een krantenbericht of een ervaring van een kind.

Kanjertraining als preventief handelen

Dit schooljaar (2017-2018) start onze school met een traject om Kanjerschool te worden. Dat houdt in dat elke leerkracht wordt getraind om Kanjertraining te geven in de eigen klas. De Kanjertraining heeft als doel om kinderen positief over zichzelf en de ander te leren denken en om de kinderen handvatten te geven in sociale situaties. De Kanjertraining is bedoeld om de sfeer in de klas

goed te houden (preventief), of te verbeteren (curatief). Zowel ouders en kinderen worden getraind in het leren omgaan met problemen die zij tegenkomen in de omgang met anderen.

De Kanjertraining is een training:

1. Waarmee pesten kan worden aangepakt en het zelfvertrouwen kan worden verbeterd;
2. Waarmee leerlingen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling kunnen worden gevolgd;
3. Waarbij ouders nadrukkelijk worden betrokken;
4. Waarmee invulling wordt gegeven aan de Wet burgerschap en sociale integratie

Preventieve activiteiten m.b.v. Kanjertraining:

1. De Kanjerafspraken.
2. Denk goed over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je uppie, maar deel je zorgen met de ander. Bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.
6. a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overall rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook de "eigen gang" mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een
8. maatje/buddy/ tutor (bemiddeling)
9. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

Op school leren de leerlingen in de Kanjertraining dit:

Meer weten?
Kijk dan op onze website www.kanjertraining.nl
e-mail: info@kanjertraining.nl • telefoon: (0)31 548 94 05

Kanjertraining.nl

Kom je naar gedrag tegen? Zeg en doe dan dit:

1. Wil je ermee stoppen? Ik krijg een naar gevoel van jouw gedrag.
2. Wil je er niet mee stoppen? Zoek het uit. Hier heb ik geen zin in. Je haalt je schouder op en gaat iets gezelligs doen. Je blijft rustig, je blijft eigen baas. Je doet als de witte pet.
3. Ga weg bij vervelend gedoe. Zoek een maatje, doe iets gezelligs, maak een kletspraatje met iemand anders. Op die manier kom je meestal van de pesters af.
4. Zorg ervoor dat jezelf geen benzine geeft.
5. Stopt het niet? Ga dan naar je juf/meester.

Andere preventieve activiteiten kunnen bestaan uit:

- Naast schoolregels klassenregels maken over het omgaan met elkaar.
- Toezicht op het plein.
- Voorlichting over mediawijsheid in de groepen 7 en 8.

- Regels afspreken hoe je met elkaar omgaat op internet (groepen 7 en 8)
- Afnemen van een vragenlijst in de bovenbouwgroepen om te kijken hoe het staat met de tevredenheid en de ervaren veiligheid van iedere leerling (d.m.v. WMK).
- Overleg tussen Anti-pestcoördinator en directie over veiligheid en pesten.

Curatief handelen bij pestgedrag

Net zoals bij het preventief handelen wordt bij het curatief handelen een verdeling gemaakt van vier groepen: iedereen, ouders, schooldirectie en leerkrachten. Overblijfkkrachten dienen kennis te nemen van het handelen.

Door iedereen

Kijken

Alles begint met het kijken en beoordelen van situaties. Indien er sprake is van negatief gedrag van een groep tegen één waarbij het doelwit minder machtig is, is er reden tot actie.

Eigen gedrag optimaliseren

Omstanders kunnen kritisch naar hun eigen rol kijken om te bepalen wat ze kunnen leren om vaker helpersgedrag te vertonen, dus assertief reageren. De een zal dat nog meer moeten leren dan een ander.

Ingrijpen

Door aan de kant te blijven staan geeft iemand de indruk dat hij/zij het eens is met het pesten, het grappig vindt of bang is. Dit is voor pesters en meelopers een signaal om door te gaan.

Door ouders

Gesprek over groepsrollen

Ouders kunnen bij hun kind informeren hoe het met de klas als geheel gaat. Voelt iedereen zich prettig? Worden er kinderen gepest? De ouders kunnen hierbij het inlevingsvermogen stimuleren door te wijzen op de mogelijke gevolgen van bepaald gedrag.

Plagen, ruzie of pesten?

Het verhaal van een kind behoeft analyse, want niet al het grensoverschrijdend gedrag is pestgedrag. Een aandachtspunt hierbij is dat veel pestgedrag niet door volwassenen wordt opgemerkt.

Schoolbeleid

Het is belangrijk dat ouders op de hoogte zijn van het beleid van de school wat betreft pesten.

Pestgedrag melden

Ouders doen er goed aan het op school te melden als zij iets vernemen over pestgedrag, vanuit het idee dat het pas mogelijk is te handelen als bekend is wat er speelt. Hierbij is een niet-beschuldigende houding van belang. Een voorwaarde is dat het kind ermee akkoord gaat dat zijn of haar verhalen worden doorgegeven aan school.

Geduld

Aangezien pesten een complex probleem is, kan het enige tijd duren voordat er verandering waarneembaar is, ondanks dat er wordt gehandeld. Vanuit privacyoverwegingen kunnen scholen soms niet alles vertellen. Mocht een situatie dusdanig ernstig zijn dat een school overweegt een kind te schorsen of te verwijderen, dan is er bewijs nodig dat de school voldoende heeft ondernomen om de situatie te verbeteren. Dit vergt tijd. Dat neemt niet weg dat ouders wel kunnen informeren naar de acties van de school als zij niets vernemen.

Een kind als slachtoffer

Als ouders vernemen of merken dat hun kind het slachtoffer is van pesten, dan kunnen zij daarvan schrikken. Ouders helpen hun kind het beste door rustig te blijven en het overzicht te bewaren. Zij kunnen hun kind troosten en het zijn/haar verhaal laten doen en mogelijk het idee wegnemen dat het kind schuld heeft: niemand mag worden gepest.

Ouder in gesprek met slachtoffer

- 1. Geef een compliment voor het melden van wat er gebeurt of (als je het via een andere weg hebt vernomen) voor het erkennen dat dit gebeurt.*
- 2. Toon begrip voor de gevoelens van verdriet, angst, boosheid die het pesten oproept. Uiteraard moet het gesprek blijven draaien om het probleem van het kind en niet om jou.*
- 3. Benadruk dat het nooit de schuld van het slachtoffer is dat hem of haar dit overkomt. Wat hij of zij zelf ook doet; dat mag nooit een reden zijn om te pesten.*
- 4. Vraag door wat er precies is gebeurd, voor zover het kind dat op het moment aankan.*
- 5. Bespreek welke ideeën het kind zelf heeft om de situatie te verbeteren. Als het kind zelf kan meepraten en meebeslissen, benadruk je daarmee de eigen kracht van het kind.*
- 6. Bespreek of het gemeld wordt aan school, aan wie, en hoe gewaarborgd kan worden dat er geen wraak wordt genomen op het slachtoffer. Soms is het nog niet mogelijk om dit in een eerste gesprek te bespreken. Het is al winst dat het slachtoffer niet meer alleen met de situatie zit.*
- 7. Zeg toe dat je het kind gaat helpen, maar geef ook aan dat het een lastig probleem is en dat niet een-twee-drie is opgelost.*

De school informeren

Alleen als de ouders van een slachtoffer de school blijven informeren over wat er gebeurt, kan de school de vinger aan de pols houden. Het is belangrijk communicatie hierover open en helder te houden, om mogelijke misverstanden te voorkomen.

Een kind als pester

Ook als ouders vernemen van school of merken dat hun kind vaak de rol van pester op zich neemt, kunnen zij daarvan schrikken. Het betekent niet dat het een slecht kind is! Maar wel dat hij/zij verkeerde keuzes maakt. Ook voor het kind is het belangrijk dat deze situatie stopt, omdat hij/zij uit de pestsituatie anders misschien leert dat grensoverschrijdend gedrag een goed middel is om het leven voor jezelf zo comfortabel te maken. Ouders dienen het kind duidelijk te maken dat ze dit gedrag niet accepteren en moeten hem/haar wijzen op de nadelige gevolgen. De ouders kunnen samen met het kind naar alternatieve gedragsmogelijkheden kijken en daarbij concreet bespreken hoe de situatie er de volgende dag uit kan zien. Het kan zinvol zijn om door te spreken wat hij/zij precies tegen de meelopers kan zeggen, aangezien sommige pesters ook vast aan hun rol zitten en

aan de verwachtingen van anderen (meelopers). Mogelijk zijn er meelopers die hij/zij in vertrouwen kan nemen en die kunnen helpen bij een andere opstelling.

De eigen assertiviteit

Ouders die zelf met agressie kampen of juist subassertief reageren, dienen zich te realiseren dat ze hun kind helpen als ze aan dit gedrag bij zichzelf gaan werken.

Door directie

Blijvende aandacht

Het fenomeen pesten behoeft constante aandacht van de schooldirectie.

Competente medewerkers

Het is van belang dat alle medewerkers in de school het afgesproken beleid (kunnen) uitvoeren.

Brede aandacht

Het is belangrijk dat iedereen die betrokken is bij school up-to-date kennis heeft over pesten en over hoe te handelen.

Ouders erbij betrekken

Samenwerking tussen school en ouders is cruciaal. Ouders kunnen betrokken worden bij het opstellen van beleid. Verder moeten alle ouders geïnformeerd worden over dit beleid. Daarnaast kan school ouders met grotere opvoedproblemen doorverwijzen naar professionele hulp.

Door leerkrachten (& overblijfskrachten)

Anti-pestbeleid van school

Alle medewerkers van de school moeten het antipestbeleid kennen en eraan handelen.

Signalen van pesten

Slachtoffers van pesten zijn vaak meer geneigd zich terug te trekken dan om lastig gedrag te vertonen. Dat maakt dat deze kinderen de leerkrachten vaak niet opvallen. Let goed op signalen en wanneer er aanleiding is let eens twee weken onopvallend extra op een leerling, in de klas, op de gang, bij het buitenspelen, in de fietsenstalling, in de kleedkamer enz.

Meldingen serieus nemen

Als kinderen komen met een klacht over pesten, dan dient de leerkracht dit altijd serieus te nemen en door te vragen. Sommige leerkrachten denken dat kinderen erg snel komen klagen over pesten, dat ze niet mee mogen doen, dat ze worden uitgescholden enz. Uit onderzoek blijkt dat dat in ieder geval niet geldt voor het vertellen van een ervaring aan de ouders. Tegenover elke keer dat een kind hulp zoekt bij een van zijn ouders, staan veertien keren waarin het kind onrechtvaardig is behandeld en niet naar zijn ouders is gegaan om steun te zoeken. Het achterhalen van het gebeurde is niet eenvoudig, aangezien kinderen ook kunnen liegen en ouders dat niet onderkennen. Ondanks dat het dus niet altijd duidelijk zal worden wat er precies speelt, is ingrijpen noodzakelijk. Dat kan ook zonder dat een leerkracht in een bepaald geval precies weet wat er is gebeurd.

Pestgedrag niet onopgemerkt laten

Laat duidelijk aan de leerlingen merken wat de normen en waarden van de klas zijn. Als kinderen een ander kind uitlachen in de klas, reageer er dan op door te zeggen dat je dit niet goed vindt of dat we zo niet met elkaar omgaan in de klas.

Kanjertraining toepassen in de praktijk

Kinderen die zich misdragen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid en hun verlangen het goede te doen. De meeste kinderen bedoelen het goed, maar zo komt het dan niet over. In de Kanjertraining wordt expliciet geoefend in rollenspelen hoe je kunt reageren op vervelend gedrag. Kinderen leren rechtop te staan, de ander aan te kijken en te zeggen: "Ik vind dit vervelend, wil je ermee stoppen?" Vervolgens lopen ze naar een andere leerling die ze kunnen vertrouwen. Daar gaat de leerling niet zeuren, maar gaat samen met het maatje iets anders doen. Als het op deze manier niet oplos, dan gaat de leerling samen met het maatje naar de leerkracht. Leerkracht gaat in gesprek met de pester om de bedoeling te achterhalen. ('Is het jouw bedoeling? Nee, doe dan wat anders. Ja, dan heb je nu een probleem want ik sta niet toe dat jij verder gaat op deze manier').

Zie het antipestprotocol van de Kanjertraining op Kanvas voor meer informatie hierover.

Vermoedens onderling bespreken

Bespreek vermoedens van pestgedrag met collega's, intern begeleider, anti-pestcoördinator.

Respect bieden

Leerkrachten gaan in het ideale geval altijd op een respectvolle manier met alle leerlingen om. Dat lukt niet altijd even goed. In het geval van ergernis over het gedrag van een leerling is het altijd de vraag wat er achter het betreffende gedrag schuilgaat, waardoor de irritatie doorgaans vermindert. Of bespreek het gedrag met de leerling, daardoor kan het onderling begrip toenemen.

Met het slachtoffer spreken

De leerkracht gaat op een rustige plaats en op een rustig tijdstip het gesprek aan met een slachtoffer.

1. *Geef een compliment voor het melden van wat er gebeurt of (als je het via een andere weg hebt vernomen) voor het erkennen dat dit gebeurt.*
2. *Toon begrip voor de gevoelens van verdriet, angst, boosheid die het pesten oproept: 'Ik kan me goed voorstellen dat je je dan verdrietig voelt.'*
3. *Benadruk dat het nooit de schuld van het slachtoffer is dat hem of haar dit overkomt. Wat hij of zij zelf ook doet; dat mag nooit een reden zijn om te pesten.*
4. *Vraag door over wat er precies is gebeurd, voor zover het kind dat op dat moment aankan.*
5. *Bespreek welke ideeën het kind zelf heeft om de situaties te verbeteren. Als het kind zelf kan meepraten en meebeslissen, benadruk je daarmee de eigen kracht van het kind. Je kunt samen een plan maken.*
6. *Bespreek of het slachtoffer een gesprek wil met de pester, zodat het slachtoffer kan vertellen hoe dit voor hem of haar is en wat hij of zij wil. Zo kan een slachtoffer een krachtiger rol spelen en kan hij of zij door de andere gesprekspartners worden gezien als iemand die voor zichzelf opkomt. Het kan nodig zijn het slachtoffer concrete aanwijzingen te geven voor het gesprek: wat gaat hij zeggen en hoe.*
7. *Meld dat het wel enige tijd kan duren voordat het pesten echt stopt. Zeg dat je graag op de hoogte wilt blijven van hoe het met het kind gaat.*
8. *Meld wat jij nu gaat doen.*

Soms is het niet mogelijk om alle punten in het gesprek aan bod te laten komen. Het kan ook voorkomen dat de emoties nog te hoog zitten bij het slachtoffer. Dan is het raadzaam om een tweede gesprek te plannen. Bepaal welke beroepskracht de aangewezen persoon is om dit tweede

gesprek te voeren of hierbij aanwezig te zijn. In sommige gevallen is het fijn daarbij ook ouders of verzorgers van het slachtoffer uit te nodigen.

Meldingen onderzoeken

Het kan voor een slachtoffer prettig zijn als hij/zij niet de enige is die meldt dat er gepest wordt. De leerkracht kan dus een paar andere leerlingen vragen wat er precies gebeurt om de pester steviger te kunnen confronteren. De leerkracht kan ook zelf beter kijken en observeren om meer zicht te krijgen op wat er gaande is.

In gesprek met andere leerlingen

Pesten is een groepsprobleem. Daarom is het ook belangrijk ook aandacht te hebben voor de andere leden van en rollen binnen de groep. Er zijn verschillende manieren om hen te informeren en te betrekken:

- Informeren van de groep over gesprekken die hebben plaatsgevonden met het slachtoffer en de pester, nadat overleg heeft plaatsgevonden met beiden over wat wel en wat niet besproken wordt met de andere leden van de groep. Spreek de groep altijd aan als helpers voor het slagen van gemaakte afspraken.
- Werken met een gesprek zonder schuldvraag (zie blz.20/21)
- Werken met een supportgroep (zie bijlage 2)

Het is belangrijk om open communicatie te bevorderen en enigszins te voorkomen dat kinderen alleen met hun subgroep spreken of eigen conclusies vormen over wat er precies speelt of wat er besproken is met verschillende leerlingen. Het is zinnig om korte informatie te geven die voor iedereen begrijpelijk is en hetzelfde is. Geef daarbij aan waar leerlingen terecht kunnen bij vragen of opmerkingen en maak afspraken hoe om te gaan met deze informatie en met elkaar.

In gesprek met leerlingen die pesten melden

Binnen een organisatie is de anti-pestcoördinator aanspreekpunt, ook bereikbaar voor leerlingen die pesten willen melden.

Hoe om te gaan met een melding:

1. *Neem een melding van pesten altijd serieus. Zie dit niet als klagen en klikken. Wel als informatie die kan helpen het pesten beter aan te pakken.*
2. *Maak een compliment voor het delen van de informatie. Zo dragen de kinderen bij aan het voorkomen en aanpakken van pesten. Dat is helpen en heel belangrijk.*
3. *Vraag naar feiten (wie, wat, waar, hoe, wanneer, hoe vaak). Soms worden niet alle feiten duidelijk. Dat is ook niet altijd nodig. Het gaat erom dat er een kind is gesignaleerd, dat last heeft van anderen die over zijn of haar grenzen gaan. Dat dient opgepakt en opgelost te worden. Soms is er onvoldoende tijd om op dat moment de melding uitgebreid te bespreken.*
4. *Check wie er nog meer van deze informatie op de hoogte zijn.*
5. *Maak afspraken over de manier waarop u deze informatie gaat omzetten in actie. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een gesprek met het slachtoffer, navraag doen bij andere betrokkenen, beroepskrachten bij het slachtoffer, afstemmen welke beroepskrachten gaan ondersteunen in de aanpak van deze melding.*
6. *Evalueer het gesprek en sluit het gesprek positief af.*

Het geeft leerlingen die pestgedrag melden, net als het slachtoffer zelf vaak een prettig gevoel als zij niet de enige zijn die melden dat er gepest wordt. Vraag bijvoorbeeld bij een aantal andere kinderen na wat er precies gebeurt om de pester meelopers en/of aanmoedigers steviger te kunnen confronteren. Vraag aan beroepskrachten die zich om de groep heen bewegen gericht te

observeren en notities te maken van wat hen feitelijk opvalt in het contact richting het slachtoffer. Uiteraard kan de anti-pestcoördinator ook zelf gericht gaan observeren om meer inzicht te krijgen.

Met de pester spreken

De leerkracht gaat op een rustige plaats en een rustig tijdstip het gesprek aan met de pester. De leerkracht vertelt vriendelijk, beheerst, maar wel duidelijk wat hem/haar ter ore is gekomen of wat hij zelf heeft gezien. Hij vertelt het een goed plan te vinden om met zijn drieën (of vijven, met een medestander voor het slachtoffer en een medestander voor de pester) te praten over hoe ervan af nu anders gehandeld kan worden zodat het voor iedereen prettig is in de klas. Omdat het soms lastig is om de 'waarheid' te achterhalen, kan het zinvol zijn te focussen op de reactie van het slachtoffer; die vindt wat er gebeurt blijkbaar onprettig.

In gesprek met een pester

Het doel van het gesprek is de pester mee te krijgen in het verbeteren van de situatie voor het slachtoffer en het laten ontstaan van een prettiger pedagogisch klimaat voor alle leden van de groep.

Het komt niet vaak voor dat een pester zelf om een gesprek vraagt. Het kan waardevol zijn als u zelf hebt gezien dat een pester pestgedrag vertoont. Hierbij kan gerichte observatie in vrije situaties helpen. Wanneer u in het gesprek met de pester kunt spreken over pestgedrag dat u zelf hebt waargenomen is de kans dat de pester het pestgedrag ontkent kleiner. U gebruikt het woord 'pester/dader' alleen als omschrijving van het gedrag en laat deze term daarna zoveel mogelijk achterwege. U kunt in dat geval vaak zijn of haar eigen naam te gebruiken. Om de opbouw van het gesprek te verduidelijken, is wel gekozen om de term 'pester' in deze tekst te gebruiken.

De leerkracht gaat op een rustige plaats en een rustig tijdstip het gesprek aan met de pester. De leerkracht vertelt vriendelijk, beheerst wat hem of haar ter ore is gekomen of wat hij zelf heeft gezien. Hij/zij vertelt het een goed plan te vinden om met zijn drieën (of vijven met een medestander voor het slachtoffer en een medestander voor de pester) te praten over hoe er vanaf nu anders gehandeld kan worden zodat het voor iedereen prettig is in de klas. Omdat het soms lastig is om de 'waarheid' te achterhalen, kan het zinvol zijn te focussen op de reactie van het slachtoffer; die vindt wat er gebeurt blijkbaar onprettig.

Opbouw in het proces/gesprek met de pester

1. *Analyseren: Met welke pester heb ik te maken? Is het iemand die sociaal onhandig is en zich misschien wel sociaal wil gedragen, maar niet weet hoe? Of is het iemand die wel anders kan, maar niet weet hoe? Of is het iemand die wel anders kan, maar het niet doet vanwege de prettige gevolgen van dit gedrag?*
2. *Inlevingsvermogen van de pester versterken. Veel pesters weten wel dat hun doelwit zich verdrietig, boos of bang voelt. Zij weten misschien niet dat die gevoelens niet tijdelijk zijn en dat een pestsituatie uiteindelijk angstige en depressieve kinderen tot gevolg kan hebben. Pesters dienen zich te realiseren wat ze teweegbrengen. Informatie over wat pesten met iedereen doet...ook met henzelf. Dat betekent dat je zoveel mogelijk vragen stelt en waar nodig extra informatie geeft. Bijvoorbeeld:*
 - *Hoe zou zich voelen, denk je, als jij...?*
 - *Weet je wat er met iemand gebeurt die lang dit soort dingen meemaakt?*
 - *Denk je dat dit jou ook kan overkomen?*
3. *Afspraken maken over gewenst gedrag, bij voorkeur in een gesprek waarbij ook het slachtoffer aanwezig is.*
4. *Indien nodig naar gepaste hulp en/of training zoeken.*
5. *Als de pester zich niet aan de afspraken houdt: sancties.*

Een gesprek met beide partijen

De leerkracht voert een gesprek met beide partijen en sluit af met concrete afspraken. De leerkracht checkt de afspraken en zorgt ervoor dat andere medewerkers ook opletten of de pester zich aan de afspraken houdt. Indien dit niet het geval is, is het van belang om te kijken welk type pester het betreft. Afhankelijk van de inschatting wordt de sanctie vastgesteld.

Ouders inlichten en registreren

De leerkracht maakt een notitie van het gebeuren, licht ouders in en zet de notitie in Parnassys. (*zie bijlage 1 'Registratie pestincidenten'*) Ook stelt hij de anti-pestcoördinator op de hoogte bijvoorbeeld d.m.v. registratieformulier door te mailen. Desgewenst schakelt hij de hulp van de anti-pestcoördinator in.

Gesprek zonder schuldvraag

Een gesprek zonder schuldvraag is een eerste stap in de mogelijke oplossing van een pestprobleem. Het werken 'zonder schuldvraag' betekent niet dat in het midden wordt gelaten wie iets naars heeft gedaan tegen wie. Het betekent wel dat de focus niet is gericht op wie de schuld heeft aan wat er is gebeurd in de zin dat 'de schuldige' achterhaald moet worden om hem/haar te straffen. Het eerste gesprek is ervoor bedoeld dat het vanaf nu beter te laten verlopen. In zekere zin krijgt 'de dader' dus de kans weg te komen zonder straf, met als doel het pesten snel op te lossen en de dader de kans te geven zijn/haar gedrag te veranderen. Het kan ook wenselijk zijn om de pester en het slachtoffer iemand te laten meenemen naar het gesprek zodat de afspraak door meer mensen wordt gedragen. (*Zie het anti-pestbeleid voor de uitwerking van het 'Gesprek zonder schuldvraag'*)

Sancties

Ouders inschakelen

Leerkracht neemt contact op met ouders en plant een afspraak of overlegt telefonisch hoe nu verder te handelen. In contact met ouders wordt verteld wat het probleem is en wat de bedoeling van hun kind lijkt te zijn. Ook naar ouders geen wijzende vinger, maar werken naar een oplossing. Waarschijnlijk zijn ouders al eerder in het traject ingelicht, maar op dit moment wordt er om hun medewerking gevraagd.

Strafopstel

Leerling schrijft een strafopstel over zijn gedrag. Wat gebeurt er volgens hem/haar en wat is zijn/haar beleving van dit gedrag? Hoe zou het slachtoffer zich hierbij voelen?

Ontnemen van vrije momenten

Met name tijdens vrije momenten vindt er pestgedrag plaats. Zorg dat de leerling op deze momenten bij de leerkracht/overblijfkracht in de buurt is. Dus eventueel in de pauze bij de leerkracht blijven, ergens anders omkleden.

Time -out

Het pestgedrag stopt niet. De leerkracht meldt dit, conform het hierboven vastgestelde protocol, aan de directie die een besluit neemt. De directie maakt een aantekening van de melding en van het incident. De directie deelt aan de ouder(s), verzorger(s) van de leerling mee, dat de leerling de rest

van de dag de toegang tot de groep wordt ontzegd. De leerling wordt onder toezicht binnen de school geplaatst.

Eerste verwijdering (Schorsing)

Het gesprek met de ouder wordt oplossingsgericht gevoerd en met directie (en de anti-pestcoördinator). Samen met de ouders en de leerling wordt een gedragsplan opgesteld. Hierin moet duidelijk worden beschreven welk gedrag het kind moet veranderen. Als de ouder van mening is dat hun kind zich mag misdragen, wordt de leerling uit de klas gehaald. Dit is de eerste verwijdering. Tijdens de verwijdering wordt overwogen of deze leerling kan worden teruggeplaatst in de eigen klas.

Terugplaatsing is afhankelijk van het idee die de ouders en het verwijderde kind erop nahouden. Als het kind zich niet misdragen en zich aan de schoolregels wil houden, dan wordt een begeleidingsplan voor gedrag uitgewerkt, waaraan de ouders meewerken en kan het kind worden teruggeplaatst.

Als dat niet mogelijk is, dan wordt de leerling minimaal twee groepen hoger in een andere groep geplaatst. Negatief gedrag wordt genegeerd door de leerkracht en de nieuwe groepsgenoten. Op die manier wordt de leerling geholpen zich te houden aan normale gedragsregels. Leerlingen uit groep 7/8 komen bij de intern begeleider of bij de locatieleiders.

Een andere mogelijkheid, in zeer uitzonderlijke situaties is, dat overwogen kan worden om de leerling een nieuwe kans te geven op de andere locatie.

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de Kanjertraining, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijk werk.

Definitieve verwijdering

Als een kind zich blijft misdragen, en de ouders hebben hier geen problemen mee dan wordt de algemeen directeur ingeschakeld om definitieve verwijdering te overwegen. Op basis van het dossier wordt door de algemeen directeur samen met het managementteam besloten of er definitieve verwijdering volgt.

Gevaarlijk, grensoverschrijdend gedrag

Bij direct, gevaarlijk grensoverschrijdend gedrag is er directe schorsing mogelijk.

(Zie het anti-pestbeleid voor meer informatie over schorsing en verwijdering)

Evaluatie

Jaarlijks vullen leerkrachten op het eind van het schooljaar een evaluatieformulier in zodat er wordt geregistreerd hoe vaak pestgedrag op school, in de groep, voorkomt, hoe leerkrachten dit aanpakken, of ze gebruikmaken van het pestprotocol en/of ze nog aanvullende suggesties hebben. Deze worden ingeleverd bij de anti-pestcoördinator. (Zie bijlage 2 'Evaluatie pestgedrag in de groep')

De anti-pestcoördinator evalueert jaarlijks met directie a.d.h.v. de WMK-enquêtes, vragenlijsten van Kanjervol- en adviessysteem en de evaluaties van de leerkrachten. De anti-pestcoördinator neemt volgend schooljaar contact op met de toekomstige leerkrachten.

Voor dit antipestbeleid is gebruikgemaakt van het anti-pestbeleid van de Minister Calsschool, het boek 'Omgaan met pesten' – Margot Henderson, de 'Kanjertaining' en www.schoolenveiligheid.nl

Registratie pestincidenten

Registratie incidenten

Datum: _____

Registratienummer: _____

Groep: _____

Ingevuld door: _____

Schooljaar: _____

Beschrijving van de toedracht:

(Wie/wat/waar/wanneer/hoe)

Afloop/eventueel gemaakte afspraken:

Ouders op de hoogte: ja/nee

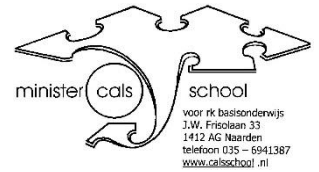
Bijzonderheden:

Evaluatie pestgedrag in de groep

Eind schooljaar: _____

Groep: _____

Ingevuld door: _____

Op school hebben wij een anti-pestprotocol. Hierin staat o.a. beschreven hoe we omgaan met pestgedrag

Op welke momenten houd je de regels bij de kinderen 'levend'? Hoe verloopt de Kanjertraining?

Was er sprake van herhaaldelijk pestgedrag in jouw groep? Hoe ging je hier dan mee om? Had de aanpak het gewenste effect?

Heb je gehandeld volgens het pestprotocol? Ja/nee, waarom wel/niet?

Heb je aanvullende suggesties om mogelijk pestgedrag aan te pakken, voorkomen?

Heb je behoefte aan meer informatie/begeleiding bij pestgedrag?
